

ОКРЕМІ АСПЕКТИ СТРУКТУРИЗАЦІЇ ФІНТЕХ-ЕКОСИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ТА РЕАЛІЙ ВІЙНИ

Клек Анатолій Романович

аспірант,

Львівський національний університет імені Івана Франка

У сучасних реаліях національна економіка та українське суспільство стикаються із безпрецедентними викликами і загрозами національній безпеці. Війна та спричинені нею негативні тренди в фінансовій системі країни актуалізують необхідність окреслення дієвих підходів до імплементації сучасного концепту та розвитку самобутньої фінтех-екосистеми, яка б давала змогу продукувати інновації, підтримувати стартапи та в цілому структурно модернізувати фінансовий ринок, зважаючи на діджиталізаційні тренди сьогодення.

Окремі вчені акцентують увагу на винятковій важливості цифровізації як інструменту відбудови економіки України уже в реаліях поствоєнного періоду. Зокрема, фахівці наголошують на важливості унікальності сучасних цифрових інструментів у різних сферах, передусім в медичній, освітньо-науковій та військово-промисловому секторі тощо. Цілком доречно акцентовано, що цифрові інновації не лише сприятимуть відновленню після війни, а й відкриють нові можливості для розвитку країни та окремих галузей [2]. Адже передові досягненні в перелічених напрямках будуть запорукою ефективного відновлення та забезпечення стійкого розвитку країни у перспективі. Йдеться про створення умов в Україні, за достатнього рівня сприятливості яких бізнес міг би стати основою інноваційних зрушень, в тім числі у фінансовому секторі, за рахунок розвитку фінтех-стартапів, імплементації нових платіжних інструментів, додатків і програмних рішень, які б оптимізували роботу підприємницьких структур, а також допомагали у повсякденних справах більшості громадян.

Водночас цілком доречно у різних працях зосереджується увага на необхідності вирішення проблем сприяння цифровізації в умовах воєнного стану, враховуючи вже очевидний їхній вплив в Україні. Зокрема, йдеться про потребу системних законодавчих змін та реформ у контексті цифрової трансформації, особливо уже зважаючи на існуючі загрози й інші спричинені війною виклики, які вимагають виважених підходів до ухвалення дієвих рішень [3]. У цьому контексті не викликає сумніву, що зміни, викликані війною, потребують оперативності та здатності державного менеджменту адекватно

реагувати, втім числі враховуючи, що частина викликів, зокрема для суб'єктів підприємництва, знаходяться у площині різних кіберзагроз, які необхідно нейтралізувати, тощо.

У свою чергу пропонуємо дотримуватись уже обґрунтованого нами підходу до розуміння фінтех-екосистеми як сукупності взаємопов'язаних учасників, включаючи фінансові установи, технологічні компанії, регуляторні органи, інвесторів і користувачів, які взаємодіють між собою з метою розробки, впровадження та використання інноваційних фінансових технологій. Як кінцевий результат синергії відповідних взаємодій в такій екосистемі розглядається зазвичай створення нових фінансових продуктів і послуг, які підвищують доступність, ефективність і зручність фінансових операцій для бізнесу та споживачів, сприяючи розвитку цифрової економіки та імплементації технологій у фінансовий сектор [1].

Структуризація фінтех-екосистеми, на наше переконання, може здійснюватися наступними чином та з виокремленням таких елементів, втім числі враховуючи реалії війни в Україні:

1. Регуляторні інститути та правова основа, що передусім включає Національний банк України (регулювання цифрових фінансових послуг, підтримка запуску цифрової гривні, створення умов для розвитку fintech-рішень через “регуляторні пісочниці”), Міністерство цифрової трансформації України (інтеграція фінансових послуг у платформу “Дія”, підтримка рішень в сфері криптовалют та електронних платежів), а також адаптацію до вимог міжнародних партнерів (йдеться про гармонізацію українського законодавства зі стандартами ЄС, технічну та фінансову допомогу, що буде важливою в разі вступу у ЄС, будь-яке інше дотримання вимог партнерів, які є донорами України під час війни, або потенційно фінансуватимуть відновлення).

2. Учасники екосистеми: 1) банки та небанківські установи, зокрема інноваційні банки, скажімо ПриватБанк, monobank (впровадження цифрових карток, мобільних додатків, безконтактних платежів); 2) небанківські фінансові установи (мікрофінансові організації, страхові компанії з цифровими рішеннями); 3) фінтех-компанії (платіжні системи (LiqPay, Portmone), стартапи, що пропонують інноваційні послуги (кредитування, краудфандинг, інвестиції); 4) користувачі: а) громадяни України (доступ до фінансових послуг навіть у зонах бойових дій чи за кордоном); б) бізнес, зокрема малий та середній (сервіси для електронної комерції, фінансування, управління платежами); в) волонтери (зручні платформи для збору коштів і прозорого звітування за рахунок найрізноманітніших цифрових рішень).

3. Технологічна інфраструктура, яка функціонує передусім за рахунок програмних продуктів та розвитку IT-галузі, а саме: цифрові платежі (QR-коди, NFC, P2P-перекази, мобільні додатки), цифрова ідентифікація

(верифікація через “Дію”, використання електронного підпису), кібербезпека (захист даних користувачів, протидія шахрайству, блокчейн-технології для забезпечення прозорості), офлайн-рішення (автономні платежі на випадок відключення інтернету чи електрики, що актуально в реаліях війни), краудфандингові платформи (збір коштів на гуманітарні та військові потреби), інвестиційні платформи (можливість інвестувати в українські проекти).

4. Освітньо-наукова інфраструктура та культура стартап-підприємництва: 1) фінансова грамотність (підвищення фінансової інклюзії та грамотності в країні, популяризація цифрових фінансових продуктів серед населення); 2) акселератори та інкубатори (підтримка стартапів і малого бізнесу); 3) освітні програми (підготовка спеціалістів у сфері фінтех); 4) комплексне стимулювання навиків стартап-підприємництва серед громадян, зокрема упродовж навчання в університетах тощо, а також розвиток стартап-культури загалом.

Акцентуємо, що пропонується структуризація є предметом для подальших дискусій, враховуючи новизну поняття фінтех-екосистеми в українських реаліях та зважаючи на виклики війни та інші соціально-економічні загрози, спричинені російським вторгненням. Водночас таке концептуальне розуміння структури допоможе адаптувати фінансову систему України до викликів воєнного часу, забезпечити її стійкість та створити основу для післявоєнного відновлення та зростання саме за рахунок прогресу фінансових технологій і широкого їх використання у різних сферах діяльності.

Список використаних джерел:

1. Ременяк А.В., Клек А.Р., Шевчук Р.С. Концепція розвитку фінтех-екосистеми України: цифровізація суб'єктів господарювання в умовах воєнного стану та безпекових викликів. *Ефективна економіка*. 2024. № 10. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.10.78>
2. Сарбей Л.С., Череп А.В. Цифровізація як інструмент відбудови економіки України в повоєнний період. *Молодий вчений*. 2023. № 12 (124). С. 184–188.
3. Сандул Я.М. Цифровізація в умовах воєнного стану. *Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень: у 2 т.: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.*, м. Одеса, 19 травня 2023 р. Одеса : «Юридика», 2023. С. 58–60.